

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3079/2024. (III. 1.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.338/2023/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Szalai István ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Pfv.IV.20.338/2023/8. számú ítélete ellen. Álláspontja szerint a támadott bírósági ítélet sérti az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, II. cikkét, VI. cikk (1) bekezdését, valamint a VII. cikk (3) bekezdését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozó korábban egy egyházi fenntartású intézmény (a továbbiakban: intézmény) volt tanára, illetve nevelőtanára. Az alapügy alperese (a továbbiakban: alperes) 1999-ben kezdte az intézményben tanulmányait, ahol az indítványozó volt az osztályfőnöke és a nevelőtanára. Az alperest az intézmény rendjével szembeni kritikus magatartása, különösen dohányzása miatt a harmadik év végén elküldték az intézményből, és tanulmányait máshol fejezte be. Az alperes 2019. április 13-án bejelentést tett az indítványozóval szemben az intézményt fenntartó szervezet egyik vezetőjéhez, amelyben azt állította, hogy az indítványozó őt, abban az időben amikor az intézmény diákja volt, rendszeresen masszírozta, majd a nemi szervét ruhán keresztül az ujjával végigsimította, emellett pedig több alkalommal is a fürdőben a zuhanyzó fiúk nemi szervét nézte.
- [3] A bejelentésre reagálva az indítványozó elmondta, hogy az alperessel soha nem volt problémamentes a kapcsolata, mivel az alperes rendszeresen megszegte az intézmény előírásait (pl. az intézmény hálósintjén lévő padláshelyiségben dohányzott). Az indítványozó szerint valóban volt olyan, hogy megkérte az erőskezű fiúkat, hogy masszírozzák meg a hátát, de ezt senki nem sérelmezte, emellett párszor előfordult, hogy a kiskorú diákokat megütötte. Ellenben ő soha nem masszírozta meg a diákokat, és nem is zaklatta őket. Az indítványozó az intézményt fenntartó szervezet vezetőjének írt válaszában jelezte, hogy nem lenne ellenére az sem, ha az alperes ellene büntetőfeljelentést tenne, mert ekkor az intézményt fenntartó szervezet és az egyház érintettsége nélkül tisztázni tudná az ellene felhozott vádakát.
- [4] Az intézményt fenntartó szervezet vezetője ezt követően egy igazságügyi szakpszichológustól szakvéleményt kért az alperesről. Ez alapján az intézményt fenntartó szervezet vezetője az indítványozót az eljárás végéig eltiltotta minden további lelkipásztori tevékenységtől, és 2019 decemberében vele szemben megindította az egyházi eljárást. Ennek eredményeképpen a 2021. június 9-én hozott belső egyházi határozatban az indítványozót 12 évre eltiltották a nyilvános vallási szertartások tevékenységei végzésétől, továbbá eltiltották a kiskorúakkal való minden tevékenységtől, emellett megtiltották számára a kapcsolattartást az ügyben érintettekkel, valamint megtiltották neki az intézmény látogatását, továbbá azt is, hogy kiskorú látogatókat fogadjon, és velük kapcsolatot tartson, emellett eltiltották az intézményt fenntartó szervezetben való hivatalviselésétől és aktív, valamint passzív szavazati jogát is megvonták tőle. Az indítványozó ezt követően ezen határozat visszavonását kérte (a belső egyházi jogorvoslati eljárás még nem zárult le).

- [5] Az egyházi eljárástól függetlenül az indítványozó keresetet nyújtott be a Budapest Környéki Törvényszékhez (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az alperessel szemben jóhírnevéhez fűződő személyiségi jogainak megsértése miatt. Keresetének alapjául az alperesnek az intézményt fenntartó szervezet vezetőjéhez 2019. április 13-án benyújtott bejelentését, és az abban szereplő állításokat jelölte meg. Álláspontja szerint az alperes tényállítást fogalmazott meg, amit semmilyen bizonyítékkal nem tudott alátámasztani, így ő nem tett eleget a bizonyítási kötelezettségének. A bejelentés következtében azonban az indítványozó nem gyakorolhatta az élethivatását, később pedig egy előzetesen végrehajtandó egyházi határozat további 12 évre megfosztotta őt ettől. Az indítványozó keresetében több esetben is kritizálta az egyházi eljárást és annak bizonyítási elemeit (így pl. a szakvélemény értelmezését is).
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetnek helyt adott. Megállapította, hogy a bejelentésben megfogalmazott állítások tényállítások, amelyek azonban valóságtartalma nem igazolható, ezért kötelezte az alperest, hogy tartózkodjon a további jogsértéstől, valamint az ítélet jogsértést megállapító részét több portálon is tegye közzé. Az elsőfokú bíróság érvelése szerint – a rendelkezésre álló szakvélemények, az elsőfokú eljárásban felvett tanúvallomások és egyéb bizonyítékok alapján – nem volt bizonyítható az egyházi bejelentésben megfogalmazott állítás (vád), ezért annak megfogalmazására sem volt jogosult az alperes.
- [7] 2. Az alperes ezt követően fellebbezést nyújtott be a Fővárosi Ítéletáblához (a továbbiakban: másodfokú bíróság). A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az indítványozó keresetét elutasította.
- [8] A fellebbezésben az alperes elsősorban arra hivatkozott, hogy az egyházi eljárás nem kizárólag az ő bejelentése alapján indult meg, hanem az egyház saját eljárási rendjének az eredménye, így az ő bejelentése az indítványozónak nem okozott közvetlen hátrányt. Hivatkozott emellett az alperes az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésére is, amely alapján egy állami bíróságnak nincs joga egy egyházi hatóság vagy bíróság határozatát felülbírálnia.
- [9] A másodfokú bíróság ítéletében kifejtette, hogy ugyan főszabály szerint a PK 14. számú állásfoglalása alapján a tényközlőt terheli a valóság bizonyítása, azonban ez alól a kialakult bírói gyakorlat számos kivételt ismer. Ilyenek tekinthető például a különböző eljárásokban tett nyilatkozat is. Vannak továbbá olyan események is, amelyekről a beszámoló tartalma jellegénél fogva objektíven nem bizonyítható, csak közvetett bizonyítékok alapján. Ezért az ilyen esetekben nem támasztható olyan elvárás, miszerint az alperesnek kétséget kizáró bizonyítékokat kell szolgáltatnia a sérelmezett állítás valóságának a bizonyítására. Az ilyen jellegű közlések célja, hogy egy anomáliára hívja fel a figyelmet, amely nyomán megindult eljárás feladata lesz a valóság bizonyítása. Jelen esetben az állított helyzet jellege (csak ketten voltak jelen) és az idő múlása is olyan tényező, amely sajátos bizonyítási helyzetet teremtett. E szerint önmagában konkrét bizonyíték hiánya nem eredményezi eleve a bizonyítatlanságot, és ennek következtében a jóhírnév sérelmét. Ezért jelen esetben a közlések kontextusára kell figyelemmel lenni. Figyelembe kell ezért venni, hogy a sérelmezett közlések az egyházi döntéshez vezető eljárás részét képezték, ezért nem annak van jelentősége, hogy az egyházi eljárás kizárólag a bejelentés alapján indult-e meg, hanem annak, hogy abban mi volt az alperes szerepe.
- [10] A másodfokú bíróság mindezek alapján értékelte a megfogalmazott állításokat (így pl. azt, hogy az alperes a bejelentést nem formalizált eljárás megindítása érdekében tette, hanem csak beszámolt az intézményt fenntartó szervezet vezetőjének a történetéről, és az indítványozóval is találkozni akart; vagy épp azt, hogy a zuhanyzóban történt események értékelése a tanúvallomások és a bejelentés tartalma alapján inkább volt az alperes emocionális túlzásának tekinthető), és megállapította, hogy a sérelmezett közlések egy meghatározott eljárási rendben tett nyilatkozatként értékelhetők. Ezért ebben a speciális helyzetben elegendő volt az állításokat a nagyobb valószínűség szintjén igazolni. Ezért a másodfokú bíróság szerint a bejelentést nem lehet a jóhírnév sérelmét megvalósító közlésnek tekinteni. A másodfokú bíróság ítéletében arra is utalt, hogy a személyiségi jogi per nem alkalmas más eljárásban tartalmi szempontból megítélendő közlések valóságának vizsgálatára akkor, amikor a kijelentéseket csak az adott eljárásban történő felhasználás céljából tették, és formailag, kifejezőmódjukban nem indokolatlanul bántók.
- [11] 3. Az indítványozó a másodfokú ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához. A Kúria a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [12] A Kúria ítéletében elsőként az indítványozó eljárási szabálysértésekre hivatkozó részére reagált, és megállapította, hogy nem történt eljárási szabályszegés. Ezt követően a Kúria a felülvizsgálati kérelem anyagi jogi szabálysértéseit állító elemeit vizsgálta. E körben a Kúria kiemelte, hogy a PK 12. számú állásfoglalása alapján a kifogásolt közléseket összességében kell értékelni, tekintettel a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személyek szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot a

jogsértés megállapítására. A Kúria hangsúlyozta, hogy egységes a gyakorlat abban a tekintetben, hogy hogyan kell értékelni az egyes eljárásokban tett nyilatkozatokat. Ez alapján valamely hatóság előtti eljárás kezdeményezése önmagában nem ad alapot személyiségi jogi per megindítására. Ilyen esetekben nem a kifogásolt állítások valóságtartalmának vizsgálata, bizonyítása az elsődleges kérdés, hanem azt kell megítélni, hogy az eljárás kezdeményezője az adott eljárásra tartozó bejelentést tett-e, illetve, hogy az alkalmazott megfogalmazások nem voltak-e indokolatlanul bántók vagy sértők. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében arra hivatkozott, hogy ezek jelen ügyben nem alkalmazhatók, mivel nem állami eljárás zajlik, így nem adottak az azokban érvényesülő garanciák.

- [13] A Kúria ezért azt is vizsgálta, hogy az adott egyházi eljárás azonos tekintet alá esik-e az állami eljárásokkal. Az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdése és a kapcsolódó törvényi szabályozások alapján főszabály, hogy az állami szervek nem avatkoznak be az egyház belső életébe. Erre figyelemmel azonban a Kúria szerint nincs érdemi indok arra, hogy a bíróságok eltérően ítélik meg az egyházi eljárás során tett nyilatkozatokat a büntető, szabálysértési vagy fegyelmi eljárások szabályaitól. E tekintetben ugyanis az intézményt fenntartó szervezet vezetőjének tett bejelentés hasonló jellegű, mint egy büntető eljárásban tett feljelentés. Az alperes bejelentése nélkül ugyanis az egyházi eljárás meg sem indult volna. Fontos hasonlóság, hogy a büntetőeljárásban feljelentést tevő sem kap kioktatást a feljelentés megtétele előtt. Ezért a Kúria szerint nincs ok az eltérő megítélésre. A Kúria szerint a másodfokú bíróság helyesen értékelt az ügy körülményeit (így pl. azt, hogy a bejelentést az alperes nem hozta nyilvánosságra), és a bejelentés tartalmát (misperint az nem volt indokolatlanul bántó, sértő vagy megalázó). Mivel a jelen ügy szerinti bejelentés hasonló a büntető feljelentéshez, ezért erre az esetre is igaz, hogy polgári perben az abban foglaltak valóságtartalma nem vizsgálható.
- [14] Mindezek alapján a Kúria elvi éllel megállapította, hogy az egyházi jog előírásai szerint folyó eljárásban, az annak megindításához vezető bejelentés tartalmát személyiségi jogi szempontból azonosan kell értékelni az állami szervek felé tett feljelentés vagy bejelentés személyiségi jogi értékelésével. Ennek megfelelően, ha a bejelentésben a felperes személyét indokolatlanul sértő kijelentést nem használt, annak megfogalmazása nem sértette az emberi méltóságot, stílusa nem volt gyalázkodó, az alperes terhére a jóhírnév, a becsület vagy az emberi méltóság megsértése nem állapítható meg, ha a bejelentés az adott eljárás keretei között maradt.
- [15] 4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a támadott kúriai ítélet sérti az Alaptörvény több rendelkezését is.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy álláspontja szerint a kúriai ítélet *ratio decidendi*-je sérti az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdését, mivel ezáltal a Kúria az állami szervekre kialakított bírósági gyakorlatot kiterjesztette az egyházi jogi eljárásokra is. Az indítványozó szerint csak a jogilag szabályozott, mindvégig az állam felügyelete alatt álló eljárások kezdeményezése érdekében tett nyilatkozatokra állhat fenn a kúriai ítéletben ismertett gyakorlat. Csak az állami eljárásokban garantálható ugyanis, hogy érvényesüljenek a szigorú állami szabályok, és a feljelentést, bejelentést tevő személy megkapja a megfelelő kioktatást és figyelemztetést (a rendőrségi és ügyészségi feljelentési jegyzőkönyvek ugyanis tartalmazzák a megfelelő kioktatást). Az indítványozó szerint a Kúria anélkül terjesztette ki az egyházi eljárásokra ezen gyakorlatot, hogy meghatározta volna az egyházi eljárás fogalmát, vagy épp azt, hogy ez csak a bevett egyházakra vonatkozik-e, vagy a vallási egyesületek eljárásaira is. Amíg ugyanis az állami eljárásokban a büntetőjogi szabályok szankciókat helyeznek kilátásba a valótlan nyilatkozatok esetére (hamis vád, hamis tanúzás, hatóság félrevezetése), addig ilyen az egyházi eljárásokra az állami szabályozásban nincs, már csak ezért sem tehető a kettő közé egyenlőségjel. A kiterjesztés hiánya éppen az egyház és az állam különváltan működésének elvére vezethető vissza. Mindezek alapján tehát téves a Kúria megállapítása a kiterjesztés tekintetében, és ez sérti az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdését.
- [17] A fentiek mellett az indítványozó kifogásolta továbbá azt is, hogy a Kúria jogértelmezése kizárja az egyházi eljárásokban a személyiségi jogvédelem lehetőségét, amely sérti az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, valamint a II. cikkét, valamint VI. cikk (1) bekezdését.

II.

- [18] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„VII. cikk (3) Az állam és a vallási közösségek különváltan működnek. A vallási közösségek önállóak.”

III.

- [19] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-a tekintetében részben megfelel az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.
- [20] 2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] Az alkotmányjogi panaszt az indítványozó határidőben nyújtotta be az elsőfokú bírósághoz.
- [22] Jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt az alapul szolgáló perben felperesként érintett személy nyújtotta be az ügyet érdemben lezáró bírói ítélettel szemben, amely tekintetében további jogorvoslatnak nincs helye.
- [23] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény több cikkének a sérelmére is hivatkozott.
- [24] 3.1. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az olyan alaptörvényi rendelkezés, amelynek címzettje nem az indítványozó, számára jogot nem biztosít, nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, ezért arra alkotmányjogi panasz sem alapítható [lásd pl. 3162/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [25] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését is. E tekintetben az Alkotmánybíróság ismételtlen megjegyzi, hogy az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése tekintetében nem tesz eleget, mivel az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján ezen rendelkezés nem minősül az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának [lásd többek között: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]].
- [26] Az egyház és az állam különállásával összefüggő VII. cikk (3) bekezdése tekintetében is hasonló megállapításra jutott az Alkotmánybíróság. Ezen rendelkezés sem minősül ugyanis az indítványozó mint természetes személy Alaptörvényben biztosított jogának, mivel a felhívott rendelkezésnek a címzettje nem a természetes személy, hanem a vallási közösség, melynek önállóságát az Alaptörvény védi. A jelen ügyben az alkotmányjogi panaszt egy természetes személy nyújtotta be, aki Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésére közvetlenül alkotmányjogi panaszt nem alapíthat.
- [27] 3.2. Az indítványozó az Alaptörvény II. cikkének a sérelmére is hivatkozott. E tekintetben megállapítható azonban, hogy az alkotmányjogi panasz indokolásának ezen része tartalmában az indítványozó által szintén sérülni vélt Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódik. Ezért az Alkotmánybíróság az Alaptörvény II. cikkének sérelmét – önálló indokolás hiányában – nem vizsgálta.
- [28] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítvá-

nyozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [29] 4. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [30] E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ügy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított jóhírnévhez való jognak az esetleges sérelmét veti fel, és így az ügygel összefüggésben felmerül a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye. A támadott ítélettel összefüggésben ezért vizsgálni kell, hogy a kúriai ítéletben megállapított elvi tétel sérti-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését.
- [31] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

[32] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [33] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rámutat: az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {lásd első között: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [34] 2. Az indítványozó elsősorban azt kifogásolta, hogy a Kúria kiterjesztette az egyházi eljárásokban tett bejelentésekre az állami szervek irányába tett bejelentésekben és feljelentésekben megfogalmazott kijelentések személyiségi jogi következményeire kialakított gyakorlatát. Ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a Kúriának ez a gyakorlata összhangban áll-e az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében deklarált jóhírnévhez való joggal.
- [35] A Kúria ítéletében, a következetes bírósági gyakorlatra hivatkozással megállapította, hogy hatóságok vagy bíróságok előtti eljárás kezdeményezése önmagában nem ad alapot személyiségi jogi per megindítására. Ilyen esetekben ugyanis nem a kifogásolt állítások valóságtartalmának vizsgálata, bizonyítása az elsődleges kérdés, hanem azt kell megítélni, hogy az eljárás kezdeményezője az adott eljárásra tartozó bejelentést tett-e, illetve, hogy az alkalmazott megfogalmazások nem voltak-e indokolatlanul bántók vagy sértők. E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakat hangsúlyozza. A hazai jogrendszerben számos eljárásban (elsősorban a büntetőeljárásokban, emellett továbbá a szabálysértési eljárásokban, vagy épp a fegyelmi eljárásokban, de akár különböző hatósági eljárásokban is) szerepel annak lehetősége, hogy az eljárás egy, a hatóságon kívül érintett személy feljelentése, bejelentése alapján induljon meg. Ennek az Alaptörvény B) cikkéből fakadó garanciális jelentősége is van, hiszen az egyes hatósági szervek nem minden esetben értesülnek saját maguk egy jogsértő cselekményről. Szintén fontos kiemelni, hogy ezen eljárásmegindító bejelentések vagy feljelentések értelemszerűen nem feltétlenül csak a valós tényeket tartalmazzák, hiszen a bejelentés vagy feljelentés mögött sok esetben csak egy tapasztalás vagy értesülés áll, amely alapján a bejelentő, feljelentő jogsértést valószínűsít. Ezen eljárások közös jellemzője, hogy a bejelentés, feljelentés alapján a hatóságoknak, illetve adott esetben a bíróságoknak lesz a feladata a valóság kiderítése. A bejelentőtől, feljelentőtől tehát nem várható el, hogy csak a bizonyított, valóban igaz tényeket állítsa. Ezen esetekben tehát előfordul, hogy a tényállításként megfogalmazott állítások valójában csak erős sejtések, feltételezések, vélemények. Természetesen az Alaptörvény II. cikkéből, valamint IX. cikk (4) bekezdéséből fakadóan ezen bejelentések, feljelentések esetében is meghatározhatóak korlátok: így például az emberi méltóság védelme. Ezért az Alkotmánybíróság e tekintetben osztja a Kúria álláspontját: a hatósági vagy bírósági eljárásokat megindító bejelentések, feljelentések esetében, az abban állított tények valóságtartalmának a bizonyítása nem a bejelentést, feljelentést tevő kötelessége, hanem a hatóságoké illetve

bíróságoké, ezért az abban megfogalmazott állításoknak két korlátja határozható meg. Egyfelől a Büntető Törvénykönyvből eredő korlátok (így pl. a hamis vád, vagy épp a hatóság félrevezetése tényállásai, amelyek azonban a bejelentést vagy feljelentést tevő részéről szándékosságot, vagyis tudatos magatartást feltételeznek, azaz ebben az esetben a bejelentést vagy feljelentést tevő tudja, hogy valótlan tényt állít). Másfelől pedig az Alaptörvény II. cikkével, VI. cikk (1) bekezdésével, IX. cikk (1) és (4) bekezdésével összhangban az a követelmény, hogy a bejelentés, feljelentés szóhasználata és állításai nem lehetnek az emberi méltóságot indokolatlanul sértők, bántók vagy gyalázkodók. Mindezek alapján megállapítható, hogy a támadott kúriai ítéletnek ezen pontban vizsgált megállapítása nem sérti az Alaptörvény rendelkezéseit [így különösen a VI. cikk (1) bekezdését].

- [36] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában elsősorban azt kifogásolta, hogy az előző pontban vizsgált bírósági gyakorlatot a Kúria a támadott ítéletében kiterjesztette az egyházi eljárások során tett bejelentésekre is, és ezáltal – az indítványozó álláspontja szerint – kizárta az egyházi eljárásokban a személyiségi jogvédelem lehetőségét, valamint megsértette az állam és az egyházak különvált működésének alaptörvényi követelményét.
- [37] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hosszasan érvelt amellett, hogy a kúriai ítélet miatt sérti az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdését. Ahogyan arra jelen határozat már utalt, az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésére alkotmányjogi panasz közvetlenül nem alapozható. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ezen érvelése szoros összefüggésben áll az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, hiszen amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítaná, hogy a Kúria kiterjesztő értelmezése alaptörvényellenes, az azzal járna, hogy az indítványozónak valóban sérültek a személyiségi jogai.
- [38] Az állam tárgyilagos és észszerű feltételeket határozhat meg a sajátos jogi formában, „egyházként” történő elismerés tekintetében [lásd: 3194/2020. (VI. 11.) AB határozat, Indokolás [28]]. Az állam és az egyház különvált működésének elve elsősorban azt jelenti, hogy az állam tartalmi kérdésekben a vallások és vallási közösségek önértelmezésére hagyatkozik [3194/2020. (VI. 11.) AB határozat, Indokolás [28]]. Nem foglalhat állást tehát az állam hitbeli kérdésekben vagy épp az egyház belső hierarchiájának kérdésében, és az egyes belső eljárási kérdésekben sem. A vallásszabadság intézményes oldalának tehát része, hogy egy vallási közösség belső ügyeit szabadon, az államtól különváltan rendezze.
- [39] A vallási közösség által saját belső fegyelmi rendjének érvényesítése – amíg az érintett személyes adatai nem kerülnek nyilvánosságra – az egyházi autonómia részét képezi. A felmerülő kérdések között lehetnek olyanok, amelyeket egyúttal az állami jog is szankcionál és amelyekben adott esetben az egyházi eljárástól függetlenül akár a bűnüldöző szervek is felléphetnek, ugyanakkor lehetnek olyan hitelvi vagy erkölcsi kérdések is, melyek az állami jogrendszer szempontjából semmilyen relevanciával nem bírnak. Az Alkotmánybíróság az adott ügy összefüggésében azt vizsgálta, hogy az állam és az egyház különvált működésének elvével összhangban áll-e a Kúria által alkalmazott kiterjesztő értelmezés.
- [40] A Kúria ítélete indokolásának [71]–[74] bekezdéseiben arra az álláspontra helyezkedett, hogy nincs érdemi indok arra nézve, hogy az alperes által tett egyházi bejelentést másképp értékelje a bíróság, mint egy büntetőügyben vagy szabálysértési ügyben tett feljelentést. E tekintetben az Alkotmánybíróság az alábbiakat tartja szükségesnek kiemelni: az egyházi eljárásokban tett bejelentések esetében az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdéséből fakadóan nem az a fő eldöntendő kérdés, hogy egy állami szervnek (hatóságnak vagy bíróságnak) van-e oka arra, hogy ezen bejelentéseket (és ezáltal az egyházak belső eljárását) másképp értékeljen, mint az állami szervekhez intézett bejelentéseket és feljelentéseket, hanem az, hogy értékelheti-e egyáltalán ezen egyházi szervezeteken belül tett bejelentéseket. E kérdés vonatkozásában fontos kiemelni, hogy az állami szerveknek (hatóságoknak és bíróságoknak) az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésével összhangban ezen egyházi bejelentésekkel nem kell és nem is lehet foglalkozniuk, mivel ezeket az egyházak [a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi CCVI. törvény 8. § (2) bekezdése szerint] a saját szabályaik szerint kezelhetik.
- [41] Az állam legfeljebb akkor foglalkozhat ezekkel a bejelentésekkel, ha azok nyilvánosságra kerülve felvetik az alapjogsérelem lehetőségét, ha felmerül a személyiségi jogok megsértésének kérdése, vagy pedig ha a bejelentés nyomán egyházi eljárás indul, és ezen eljárás kap olyan nyilvánosságot, amely alapján az egyházi bejelentés tartalma is nyilvános lesz. Utóbbi esetben azonban az államnak az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdéséből fakadóan értelemszerűen nem az egyházi eljárás eredményével, legfeljebb a nyilvánosságra került bejelentés esetleges személyiségi jogot sértő jellegével kell és lehet foglalkoznia. Ezen a ponton azonban az állami szerveknek (különösen az eljáró bíróságnak) választ kell adniuk arra a kérdésre, hogy az esetlegesen jogsérelmet okozó egyházi eljárást kezdeményező bejelentést hogyan kezelje.
- [42] Nem hagyható figyelmen kívül, hogy ilyen esetekben az érintett számára a sérelmet nem a bejelentés, hanem az egyházi hatóság intézkedése okozza, ami viszont nem lehet tárgya állami szervek eljárásának. Az egyházi

szerv intézkedéséhez vezető bejelentés lehetősége a vallási közösségek önálló működésének védelmét élvezi mindaddig, amíg az eljárásban felmerült adatok nem kerülnek nyilvánosságra. Azzal, hogy a Kúria a büntető- vagy szabálysértési ügyekben tett feljelentések analógiáját alkalmazta, és abból indult ki, hogy önmagában a bejelentés nem valósíthat meg személyiségi jogsértést, éppen az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésében foglalt különvált működés érvényesülését biztosította. Más kérdés, hogy míg a büntető- vagy szabálysértési ügyekben a feljelentés nyomán olyan döntés születik, ami mindenki számára tisztázza a feljelentés megalapozott vagy megalapozatlan voltát, az egyházi eljárásnak során ez kizárt, hiszen semmilyen állami szerv nem foglalhat állást hitelvi kérdésekben és nem értékelhet valláserkölcsi elvárásokat.

- [43] 4. A fentiek alapján megállapítható, hogy a Kúriának a bejelentésekre, feljelentésekre irányadó gyakorlata és ezáltal jelen ítélete is, valamint annak az egyházi eljárásokban megtett bejelentésekre kiterjesztő értelmezése nem ellentétes az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével [és ezáltal az Alaptörvény VII. cikk (3) bekezdésével sem].
- [44] Erre való tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Budapest, 2024. február 13.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2080/2023.

